

Ziyo chashmasi

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI JIZZAH DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI GAZETASI

№ 1 (230)

2015 YIL, Yanvar

ISSN-2010-9393

1993 YIL, 21 MARTDAN CHIQA BOSHLAGAN

Қадрли дўстларим!

Кириб келаётган янги йилга мамлакатимизда «Кексаларни эъзозлаш йили» деб ном берганимиздан халқимиз, албатта, яхши хабардордир.

Бунинг замирида ҳаммамизни оқ ювиб, оқ тараган, муқаддас юртимизнинг ташвиш ва муаммоларини ўз елкасида кўтариб келаётган, хонадонларимизнинг файзи ва кўрки бўлган кекса авлод вакиларини ҳаётдан рози қилиш, уларнинг дуосини олишдек савобли ва олийжаноб мақсадлар мужассам эканини, ўйлайманки, барчамиз яхши тушунамиз.

Биз меҳрибон ота-оналаримиз, мухтарам кексаларимиз олдидаги ана шу қарзимизни янада теран англаган ҳолда, уларга ҳар томонлама эътибор ва ғамхўрлик кўрсатишдек олийжаноб мақсадлар билан 2015 йилга қадам кўяр эканмиз, биз учун миллий ўзлигимиз тимсолига айланиб кетган каттага ҳурмат, кичикка иззат, меҳр-оқибат, шафқат ва мурувват каби эзгу фазилатларни янада мустаҳкамлаб, уларни жондан азиз фарзандларимизнинг онгу шуурига синдиришда кириб келаётган йил муҳим, юксак бир босқич бўлишига ишонаман.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон **КАРИМОВ**нинг Ўзбекистон халқига йўлаган байрам табригидан.

Жиззах Давлат педагогика институти ректорати, касаба уюшмаси ва хотин-қизлар қўмитаси, «Камолот» ЁИХ институтимиз профессор ўқитувчиларини, талаба-ёшларини ва барча ишчи-хизматчиларини янги 2015 йил билан муборакбод этади!

● ХАБАРЛАР ● ХАБАРЛАР ● ХАБАРЛАР ● ХАБАРЛАР ●

Илмий кенгашнинг навбатдаги йиғилиши

Институт илмий Кенгашнинг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Кенгашнинг институт ректори вазифасини бажарувчи Н. Алимов бошқариб борди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти фармонлари, қарорлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва фармойишлари, Халқ таълими вазирлиги ҳайъати қарорлари, институт ректорлари ва буйруқларининг ижроси ҳақида институтнинг ички на-

зорат ва мониторинг бўлими бошлиғи доцент Б. Эргашев маъруза қилди.

Институтда ёш олимлар ижодий муҳитини янада ривожлантириш мақсадида уларни марказий таянч олий ўқув юртида фаолият юритаётган илмий, илмий-услубий семинарларга, республика ва халқаро миқёсдаги анжуманларга жалб этиш борасидаги чора-тадбирлар режасининг ижроси ҳақида ҳамда институт бош илмий тад-

қиқот йўналиши асосида кафедраларда олиб борилаётган фундаментал амалий ва инновацион илмий-тадқиқот ишларининг 2014 календар йили якунлари бўйича илмий ишлари проректори М. Султоновнинг ахбороти эшитилди.

Узлуқсиз таълим тизимини мазмунан модернизациялаш ва таълим-тарбия самаралорлигини янги сифат даражасига кўтариш бўйича ишлаб чиқилган чора-тадбирлар дастури доирасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида институтнинг ўқув

ишлари проректори в.б.Ф. Хайитовнинг ахбороти эшитилди.

Кенгаш ташкилий масалани ҳам кўриб чиқди. Э. Курбонов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан У. Худанов институт илмий кенгашнинг котиби этиб сайланди.

Кенгашда институт ҳаёти билан боғлиқ бир қатор бошқа масалалар ҳам муҳокама қилиниб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

Орифжон ОДИЛОВ,
«Зиё чашмаси»нинг махсус мухбири

Энг намунали бошланғич ташкилот

Тошкент вилояти Бўстонлиқ тумани «Камолот» оромгоҳида «Камолот» ЁИХ Марказий Кенгаши ташаббуси билан олий таълим муассасалари ўртасида энг намунали бошланғич ташкилот кўрик-танлови бўлиб ўтди. Танловда Республикаимиздаги етмишдан ортиқ олий таълим муассасаларида фаолият юритаётган «Камолот» ЁИХ бошланғич ташкилотлари етакчилари иштирок этишди.

Кўрик-танловда бизнинг институтимиз вакили сифатида иштирок этган институтимиз «Камолот» ЁИХ бошланғич ташкилоти етакчиси А. Хўжаназаров фахрли биринчи ўнтакка кирди. Танлов якунида голиблар диплом ва фахрий ёрлиқлар, шунингдек, қимматбаҳо эсдалик совгалари билан тақдирландилар.

Ташкил этилган мазкур кўрик-танлов Республикаимизда биз ёшларга яратиб берилаётган шарт-шароит ва имкониятларнинг бир намунаси дейиш мумкин, дейди А. Хўжаназаров биз билан суҳбатда.

Шаҳноза МҮЙДИНОВА,
музика таълим йўналиши талабаси.

БАЙРАМГА БАҒИШЛАНДИ

14 январь - Ватан ҳимоячилари кунини ва Ўзбекистон Қуролли Кучлари ташкил этилганлигининг 23 йиллигига бағишлаб талаба-ёшлар ўртасида жисмоний маданият ва спорт факультети ташаббуси билан спорт мусобақалари ўтказилди.

Факультетларнинг ёш спортчилари тўрт йўналиш: волейбол, арқон тортишиш, 100 метрга югуриш ва турникка тортишиш бўйича беллашдилар.

Мусобақа якунларига кўра волейбол бўйича 1-ўрин тарих факультети, арқон тортишиш бўйича 1-ўрин жисмоний маданият ва спорт факультети, 100 метрга югуриш бўйича 1-ўрин жисмоний маданият ва спорт факультети, тур-

никка тортишиш бўйича 1-ўрин педагогика-психология факультети спортчиларига насиб этди.

13 январь кунини институтимиз маданият саройида мазкур мусобақа якунлари ҳамда байрам кечасига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда институт ректорати ҳамда «Камолот» ЁИХ бошланғич ташкилоти вакиллари иштирок этишди.

Тантанали йиғилиш сўнггида мусобақа голиблари қимматбаҳо совғалар ва фахрий ёрлиқлар билан тақдирландилар.

Ҳаётжон ЭГАМБЕРДИЕВ,
Баҳром ШИРИНҚУЛОВ.
Ўзбек тили ва адабиёти йўналиши талабалари.

ВАТАН ПОСБОНЛАРИГА

Ҳар кунини тонгда уйғониб кимдир ишга, ўқишга, яна кимдир бошқа юмуши билан кўчага шошилади. Ватанимизда истиқомат қиладиган ҳар бир инсон ўз олий мақсадларини амалга ошириш ҳақида ўйлайди. Бу мустақилликнинг шарофати, қолаверса, юртимизнинг осойишталигини таъминлаш йўлида ўз хизматларини аямаётган Ватанимиз посбонлари - мард ва жасур йигитларимизнинг фидойилиги самарасидир.

Зеро, ҳозирги кунда дунёнинг қайсидир ерида уруш, яна қайсидир ерида сув тошқини бўлаётган бир пайтда она диёримиз - Ўзбекистонда тинчлик ва осудалик ҳукм сурмоқда.

1993 йил 14 январда юрт-бошимиз И. А. Каримовнинг

ташаббуси билан «Ватан ҳимоячилари кунининг эълон қилиниши ва шу кундан эътиборан ҳар йили 14 январь санасининг «Ватан ҳимоячилари кунини» сифатида нишонланишида чуқур маъно бор, албатта.

Ҳар йили 14 январда Ватанимиз хавфсизлигини таъминлашга муносиб улуш қўшаётган фидойиларга Ватанимизнинг юксак мукофотлари тантанали равишда топширилмоқда.

Ватанимиз тинчлиги, миллатлараро тотувлик, мамлакатимизнинг халқаро нуфузи мустаҳкамланишида йигитларимизнинг ўрни беқиёс. Шунинг учун ҳам ўзбек хал-

қи хонадонда ўғил фарзанд туғилса чексиз қувонади. Оиланинг ор-номусини ҳимоя қиладиган, юртнинг эртасига пойдевор бўладиган авлод дея эътироф этади.

Шундай экан, бугун юртимиз қалқонлари - ўзбегимизнинг асл ўғлонла-

рини улуг байрам билан чин қалбдан табриклиймиз!

Доимо халқимиз бахтига соғ-омон бўлинг, миллат ифтихорлари!

Нигора ХАСАНОВА,
музика таълим йўналиши талабаси.

Назм гулашани

Ушбу сонимизнинг назм рукнида узок йиллар таълим тизимида баракали меҳнат қилган устоз мураббийлардан бири, Ўзбекистон халқ ўқитувчиси Холмўмин Шукуровнинг рубоийларидан намуналар эълон қилинмоқда. Бу рубоийларда ўзбек халқига хос ватанпарварлик, дўстлик, меҳр ва вафо, меҳнатсеварлик каби фазилатлар улуғланади.

Ота-она учун энг олий жазо,
Ноқобил фарзанддир, тақдир-тақозо.
Фарзанд қобил бўлиб камолга етса,
Ота-она булар элга андоза.

Ватан тупроғини қилганда тавоф,
Онамнинг кўксига қилгайман сажда.
Моргузар тоғидай юксалиб кўксим,
Ўзимни кўраман илоҳий Арида.

Ҳар битта оила Ватан тиргаги,
Ҳар бири чиндан ҳам унинг кераги.
Оилада тинчлик, тотувлик бўлса,
Оила Ватаннинг урган юраги.

Одамзод меҳнатдан кўтариб кўксин,
Ҳаётда инсонлик уруғин эксин.
Борлиқда абадий яшамас ҳеч ким,
Яхши от қолдириб, оламдан ўтсин.

РУБОИЙЛАР

Чирой ҳам керакдир аёл кишига,
Лек чирой туз солмас унинг ошига.
Пазанда бўлса гар уйнинг бекаси,
Мақтовдан тож кўнар азиз бошига.

Билмми йигитнинг қўллари узун,
Тадбиркор кишининг понидир бутун.
Билмасиз инсонлар билмас иш кўзин,
Тадбиркор бўлмасак умр беамзун.

Ватанни ақлли, донолар севаги,
Нодон ўз халқини талаган, егани.
Элга садоқатсиз, ноикўр кимсалар,
Ўзмишни сотиб сақлар жону тан.

Тирик вақт ризқ берган бу она тупроқ,
Тананга жой берар юзинг бўлса оқ.
Ҳаётда сен ерга меҳр бермадинг,
Билки, энди ундан жасад ҳам йироқ.

Бу ҳаёт бир бозор, ўйнаб-қуласан,
Бозорда ўзининг нархинг биласан.
Баҳонинг билмасанг ёруғ дунёда,
Бекорга яшаб сен нима қиласан?

Эликдан ошса ҳам болангинг ёши,
Катта давраларнинг бўлса ҳам боши,
Отага муҳаббат бўлмаса унда,
Ёрқин кўринмайди кўкинг кўёши.

Ҳаёт қоронғу хилқат, кексалар шамдир,
Уйғур халқ мақоли

Отанинг дардини бола билмайди,
Билса ҳам баъзида назар қилмайди.
Қачонки ўзлари ота бўлганда,
Билиб, аттанг қилар, ота бўлмайди.

Эй, дўст, кексайганда озори бўлма,
Ҳалим бўл, сўлим бўл, бемабрид сўлма.
Вақтинг етиб қолса сен ҳам ўтарсан,
Экиб кет, қуриб қўй, армонда ўлма.

Тақдирга тан бериб яшагин, деймиз,
Шундай деб инсонлар гамини еймиз.
Фарзанд тарбиясин ўзимиз бузиб,
Сўнгра қийналамиз, тузатай деймиз.

Эй тил, дема ўзни сайроқи булбул,
Буюклик йўқолар, сайроқинг бир пул.
Пурмаёно жумлалар гардини артиб,
Сайроқи бўлган тил аталар булбул.

Жумлалар келмоқда турнадай қатор,
Илҳом парилари, тарк этманг зинҳор.
Қаламим учиди сизнинг жойингиз,
Ёшига улғирай ўзимга шпор.

Холмўмин ШУКУРОВ,
Ўзбекистон халқ ўқитувчиси.

Халқ мусиқа санъати ўзининг гоъвий-бадий мазмуни билан ёш авлодни халқимизнинг ўтмиши ва бугунги ҳаёти-мизни теран англаш, миллий қадриятларимизни қадрлаш ва ҳурмат қилишга ўргатишда муҳим омилдир.

рида бошланғич синф мусиқа дарсларида болалар фольклор кўшиқларини ўргатиш юзасидан ўз фикр мулоҳазаларимизни билдиришни лозим топдик.

Болалар фольклор кўшиқлари ўзига хос ҳаёт фаолияти

калари билан бирга чаққонлик, сабр-тоқат, чидамлик, топқирлик ва мақсадга интилиш хислатлари шаклланади. Кўшиқларнинг гоъвий-бадий мазмуни эса ёшларда эстетик маданиятнинг таркиб топишига хизмат қилади.

2. «Оқ теракми-кўк терак?». Болалар тенг икки гуруҳга бўлиниб, маълум масофада қўлаб турадилар. Ўйин шартига кўра бир томонга «Оқ теракми-кўк терак, биздан сизга ким керак?» деб қуйлашади. Қарши томондагилар эса бошловчи гуруҳдан бир боланинг исмини айтади. Иسمи тилга олинган бола югуриб, қарши гуруҳдаги болалар занжирини ёриб ўтишга ҳаракат қилади. Ёриб ўтса, голиб сифатида бир болани ўз гуруҳига етаклаб келади. Ўйин шу тариқа бир гуруҳ ютгунча (бир гуруҳда бир бола қолгунча) давом этади.

Афеуски, мана шу қўлланма ҳам умумтаълим мактабларида учратмадик. Фольклор кўшиқлари ҳамма жойда маҳаллий аҳоли умуммаданиятининг ўзига хос кўзгуси сифатида авлодлардан-авлодларга ўтиб келган. Улар ҳақида маҳсуе тўпламлар, услубий қўлланмалар чиқариш ва умумтаълим мактабларида ўқувчи-ёшлар тарбиясида фойдаланиш ҳар бир мусиқа ўқитувчисининг кундалик вазифасига айланмоғи бугунги куннинг талабидир.

Элноза АБДУКАРИМОВА,
мусиқа таълими назарияси ва услубияти кафедраси ўқитувчиси.

БОЛАЛАРГА БОЛАЛАРБОП ҚУШИҚЛАР

Бошланғич синфларда фольклор намуналаридан фойдаланиш

Вилоятимиздаги умумтаълим мактаблари «Мусиқа маданияти» дарсларини кузатишлар, соҳа мутахассислари, педагог-мураббийлар билан суҳбатлар натижалари шуни кўрсатмоқдаки, ҳозирги кунда улкан тарбиявий аҳамиятга молик, ўзида халқ педагогикаси энг илғор гоъяларини муассам этган фольклор кўшиқлари билан дарс ва дарсдан ташқари фаолиятда ўқувчиларни атрофлича таништириб бориш ишларини Давлат таълим стандартлари талаблари даражасида деб бўлмайди. Бу ўринда жиддий ва ўз ечимини кутаётган муаммолар талайгина бўлиб, улардан энг асосийлари бизнингча қуйидагилардан иборат:

1. Умумтаълим мактабларида фаолият олиб бораётган аксарият мусиқа ўқитувчилари халқ мусиқа ижодидан яхши хабардор эмас, халқ мусиқасининг асл тарбиявий мазмуни ва моҳияти ҳақида чуқур билим ва малакага эга эмаслиги;

2. Халқ мусиқа ижодиёти намуналари, хусусан, болалар фольклор кўшиқлари бўйича зарур манбалар етишмаслиги ёки умумтаълим мактабларида умуман йўқлиги;

3. Мусиқа дарсларида ҳамда дарсдан ташқари фаолиятида ўзбек халқ болалар фольклор кўшиқларидан ўқувчи-ёшларни бадий-эстетик тарбиясида фойдаланиш бўйича услубий қўлланмалар тақчиллигидир.

Шунинг учун ҳам ушбу мақолада умумтаълим мактабларида

давомида инсон ёшлик даврининг муайян босқичларига мос равишда кичик ёшдаги болакайлар олами билан катталар дунёқарашининг уйғунлашуви остида шаклланиб келган. Улар орасида айниқса болалар ўйин-кўшиқлари алоҳида ажралиб туради. Ўзбек халқ мусиқа меросида бундай кўшиқлар жуда кўп. «Бойчечак», «Рамазон», «Зув-зув борагай», «Чорий-чанбар», «Читти-гул», «Оқ теракми-кўк терак?», «Чиллак», «Ким оладия-шугинания?», «Ланка», «Кўён», «Чучвара қайнайди» каби кўшиқлар ижро хусусиятига кўра қуйлаш билан бирга бирор-бир жисмоний ҳаракатни бажариш орқали ижро этилади. Бундай кўшиқларни ижро этиш давомида ўқувчи-ёшларда кўшиқ қуйлаш мала-

Шу ўринда И. Қудратов, Н. Толлибоевлар томонидан чиқарилган «Бошланғич синф мусиқа дарсларида болалар фольклор кўшиқларини ўргатиш» номли услубий қўлланмадаги (Тошкент, «Фан» нашриёти, 2007) фольклор кўшиқларидан иккитасини ўргатиш ҳолатини келтириб ўтамиз:

1. «Чорий-чанбар». Бу болалар фольклор кўшиғини ижро этиш ҳолати қуйидагича:

- болалар давра қуриб оёқларини олдинга чўзиб ўтирадидлар. Бошловчи кўшиқни қуйлай туриб бармоғи учини болалар оёқларига теккизиб санайди. Саноқнинг охири кимда тўхтаса, шу бола бошловчининг у ёки бу шартини бажаради (рақсага тушади, бир оёқда туради ва ҳоказо).

Бош муҳаррир Абдукарим ШАРИПОВ

Ziyo chashmasi

МУАССИС:

Абдулла Қодирий номидаги
Жиззах Давлат педагогика
институтини

Тахририятга келган хатлар
таҳлил этилмайди ва
муаллифларга
қайтарилмайди.

Муаллифлар фикри
тахририят нуктаи назаридан
фарқланиши мумкин.

Газета Жиззах вилояти Матбуот ва
ахборот бошқармасида 2006 йил
26 декабрда 06-017 рақами билан
рўйхатга олинган.
Босишга топширилган
вақти - 19.00
Топширилди - 18.00
Навбатчи: М. Абдуллаев

Манзил:
Ш. Рашидов
шоҳ кўчаси, Абдулла
Қодирий номидаги
Жиззах Давлат
педагогика
институтини.

«Жиззах-принт»
босмахонасида чоп
этилди.
Корхона манзили:
Жиззах шаҳри, 130100.
Сайилжойи кўчаси,
4-уй.

Офсет усулида 6700 нусхада босилди.
Буюртма № . Shaki-A-3.